

K Ä S K K I R I

28. veebruar 2025 nr 1-1/25/33

Metssigade küttimise korraldamine sigade Aafrika katku tõkestamiseks metssigade asurkonnas Eesti Vabariigi territooriumil

1. OTSUS

Jahiseaduse § 23 lg 4 p 5, § 24 lg 7, § 25 lg 3 p 3, haldusmenetluse seaduse § 68 lg 2, jahiseaduse § 21 lg 3 alusel kehtestatud keskkonnaministri 23.05.2013 määruse nr 27 „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus“ § 7¹, keskkonnaministri 30.09.2020 määrusega nr 47 kehtestatud „Keskkonnaameti põhimääruse“ § 7 lõike 2 punkti 6 ja § 8 lõike 2 punkti 18 alusel, arvestades Põllumajandus- ja Toiduameti 27.05.2024 kirja nr 5-1/868 ning lähtudes uluki kaudu leviva haiguse tõkestamise vajadusest otsustan

1.1 jahipiirkondade kasutajad on kohustatud teavitama Keskkonnaametit metssigade küttimisest (arv, sugu, vanusegrupp) kalendrikuu kaupa iga kuu 10. kuupäevaks;

1.2 metssigade peibutussöötmist jahipiirkonnas korraldab jahipiirkonna kasutaja. Jahipiirkonna kasutaja on kohustatud esitama alates käskkirja jõustumisest andmed igast uuest enda poolt kasutusele võetavast peibutussöötmiskohast vastavalt käskkirja lisas 1 toodud vormile. Andmed tuleb saata Keskkonnaameti e-posti aadressil info@keskkonnaamet.ee enne peibutussöötmiskoha kasutusele võtmist;

1.3 lubada sigade Aafrika katku tõrjumise eesmärgil lasta metssigu seisva mootoriga mootor- ja maastikusõidukist, mootor- ja maastikusõidukit muul viisil kasutades ning kunstliku valgusallika abil kuni 28.02.2027;

1.4 lubada kõikides Eesti maakondades sigade Aafrika katku tõrjumise eesmärgil lasta metssigu öösihikut kasutades kuni 28.02.2027. Öösihiku võib kinnitada tulirelvale või öösihikuga tulirelva võib püssikotist välja võtta, kui püssiraua suue on kõrgemal kui 2,5 meetrit maapinnast ja öösihikut kasutades on lubatud tulistada, kui püssiraua suue on lasu sooritamise hetkel kõrgemal kui 2,5 meetrit maapinnast;

1.5 metsseajahi pidamiseks jahipidamise keeluga kinnistul peab jahiloa omanik jahist eelnevalt (vähemalt 1 tööpäev enne jahi alustamist) teavitama ohuolukordade vältimiseks maaomanikku suuliselt või kirjalikult, teates peab märkima ka plaanitava jahi aja vähemalt kuupäeva täpsusega;

1.6 tunnistada kehtetuks Keskkonnaameti peadirektori 06.05.2023 käskkiri nr 1-1/23/60 „Metssigade küttime korraldamine sigade Aafrika katku tõkestamiseks metssigade asurkonnas Eesti Vabariigi territooriumil“ ja 18.07.2024 käskkiri nr 1-1/24/131 „Metssigade küttimeks öösihiku lubamine sigade Aafrika katku tõkestamiseks metssigade asurkonnas Eesti Vabariigi territooriumil“

1.7 Keskkonnaameti looduskaitse korraldamise osakonna jahinduse ja vee-elustiku bürool teha käskkiri e-posti teel teatavaks jahipiirkonna kasutajatele ja jahindusnõukogudele ning avalike suhete osakonnal avaldada teade Keskkonnaameti koduleheküljel.

Käskkirja on õigus vaidlustada haldusmenetluse seaduses või halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, esitades 30 päeva jooksul käskkirja teatavastegemisest vaide Keskkonnaametile või kaebuse Tallinna Halduskohtusse.

2. ASJAOLUD JA PÕHJENDUSED

2.1 Sigade Aafrika katk (edaspidi ka *SAK*) on eriti ohtlik loomataud, millele on võrdselt vastuvõtlikud nii kodu- kui metssead. Haigusele on iseloomulik palavik, verejooksud, põletikulised muutused elundites ja suur suremus (kuni 100% loomadest). Haiguse tekitajaks on viirus, mis on nakkav ja levib eelkõige loomade omavahelise otsese kontakti teel, lisaks veel ka korjaste, kõikide haigustekitajaga saastunud esemete, transpordivahendite, loomasööda jmt vahendusel.

2.2 *SAK* on taud, mille puhangute puhul rakendab ettevaatusabinõusid taudi laialdasema leviku tõkestamiseks ka Euroopa Liit, kehtestades piiranguid liikmesriikide vahelisele kauplemisele elussigade või nende paljundusmaterjali, sigadelt pärinevale lihale või seda liha sisaldavatele toodetele. Euroopa Komisjoni otsusega rakenduvate kitsenduste ulatus ja kohalduvus sõltub sellest, kui suureks on hinnatud ohtu taudi levikuks.

2.3 Euroopa Komisjoni 16.03.2023 rakendusmääruse 2023/594/EL, milles sätestatakse sigade Aafrika katku tõrje erimeetmed, on I ja II lisas loetletud liikmesriikide geograafiliselt täpselt piiritletud alad, kus kehtivad tauditõrje erimeetmed.¹

2.4 Vastavalt keskkonnaministri 23.05.2013 määruse nr 27 „Jahiulukite seireandmete loetelu ja kogumise kord ning seiret korraldama volitatud asutus“ (edaspidi määrus 27) § 7¹ lg 1 p 4 kohaselt võib keskkonnaamet koguda kütitud või hukkununa leitud isendite soo ja vanusegrupi andmeid. Määrusele nr 27 § 7¹ lg 3 kohaselt on Keskkonnaametil õigus määrata andmete esitamise aeg ja sagedus. Tuginedes eeltoodule ja arvestades, et *SAK*-i tingimustes võib selle leviku efektiivselt tõkestamiseks tekkida vajadus küttimekohustust korrigeerida. Küttimekohustuse vajaduspõhine korrigeerimine saab aga tugineda vaid perioodilistele ja adekvaatsetele andmetele kütitud ja surnuna leitud isendite kohta, s.o informatsioonile, mida saab Keskkonnaametile anda jahipiirkonna kasutaja ehk isik, kes konkreetsetes jahipiirkonnas jahipidamist korraldab. Sellest lähtuvalt tuleb uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks jahipiirkondade kasutajatel teavitada metssigade kütimisest (arv, sugu, vanusegrupp) kalendrikuu kaupa iga kuu 10. kuupäevaks Keskkonnaameti looduskaitse korraldamise osakonna jahinduse ja vee-elustiku büroo vastava maakonna jahinduse spetsialisti e-posti aadressil².

2.5 Peibutussöötiskohtadest ülevaate saamiseks tuleb kõik jahipiirkonna kasutaja metssigade peibutussöötiskohad registreerida Keskkonnaametis (registreerimisvorm käskkirja lisa 1). Uue peibutussöötiskoha kasutuselevõtu puhul tuleb täidetud registreerimisvorm edastada

¹ Komisjoni 16.03.2023 rakendusotsuse 2023/594/EL konsolideeritud versioon on leitav aadressil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:02023R0594-20240925> (27.02.2025).

² Jahinduse ja vee-elustiku büroo jahinduse spetsialistide kontaktid on leitavad aadressil: <https://keskkonnaamet.ee/elusloodus-looduskaitse/jahipidamine>

Keskkonnaametile enne peibutussöötiskoha kasutuselevõttu. Täidetud peibutussöötiskoha registreerimisvorm tuleb saata Keskkonnaametile e-posti aadressil info@keskkonnaamet.ee. Arvestades olulisi asjaolusid (peibutuskoha kaugus teisest registreerimiseks esitatud peibutussöötiskohast, peibutussöötiskoha kaugus seafarmist vmt) võib Keskkonnaamet peibutussöötiskoha registreerimisest keelduda. Keskkonnaamet otsustab peibutussöötiskoha registreerimise ühe kuu jooksul täidetud registreerimisvormi saamisest. Sama tähtaja jooksul teavitatakse jahipiirkonna kasutajat registreerimisest või registreerimisest keeldumisest. Metssigade regulaarne peibutussöötmise tuleb registreerida jahipiirkonna kasutajal, olenemata peibutussöötmise eesmärkidest. Kui peibutussööt on metsseale kättesaadav, siis peab peibutussöötiskoht olema eelnevalt Keskkonnaametis jahipiirkonna kasutajal registreeritud. Nõue kehtestatakse määruse nr 27 § 1 lg 2, § 2 lg 1 p 6 ja § 7¹ lg 1 p 4, lg 2 ja 3 alusel.

2.6 Kaitstaval loodusobjektidel toimub uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks jahipidamine ja peibutussöötmise kooskõlas kaitse-eeskirjaga.

2.7 Jahiseaduse § 24 lg 7 alusel on Keskkonnaametil õigus kehtestada uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks (sh SAK tõrjumise eesmärgil) tingimused ja ajavahemik, mille jooksul on lubatud metssigade laskmine seisva mootoriga mootor- ja maastikusõidukist, mootor- ja maastikusõidukit muul viisil kasutades, kunstliku valgusallika abil ning öösihikut kasutades. Jahiseaduse muutmise seaduse (77 SE) seletuskirjas leitakse, et nimetatud meetmed aitavad tõhusalt kaasa metssigade arvukuse piiramisele.³ Seletuskirjas selgitatakse, et sõidukites on lasu sooritamiseks parem vaateväli (kütt asub maapinnast kõrgemal) ja sõidukile toetumisel on tabamise tõenäosus suurem. Tehisvalgusallika kasutamine aga võimaldab täpsemalt lasta. Eriti oluliseks on kunstliku valgusallika kasutamist hinnatud hilissuvel ja sügisel. Keskkonnaamet on viidatud erisust SAK tõrjumise eesmärgil lubanud kasutada alates 06.01.2016 ja seda ajavahemikku pikendanud. Sama kehtib ka öösihiku kasutamise lubamise kohta, mis peaks eriti hilissuvel ja sügisel metssigade tabamist hõlbustama. Kuna lähiaastatel SAK Eestis väga suure tõenäosusega ei hääbu, on mõistlik pikendada ka vastavate abinõude kasutamist vähemalt ülejäämise jahiaasta lõpuni ehk tähtajani 28.02.2027.

2.8 Tulenevalt Põllumajandus- ja Toiduameti 27.05.2024 kirjast nr 5-1/868 „Ettepanek lubada kasutada öösihikut metssigade küttimiseks“ (edaspidi 27.05.2024 *ettepanek*), jahiseaduse § 24 lg 7 ning kasutades analoogia korras jahieeskirja § 6 lg 1 p 11 sätestatud, kehtestab Keskkonnaamet kooskõlas haldusmenetluse seaduse § 53 lg 1 p 3, kõrvaltingimusena järgmised piirangud: 1) öösihiku võib kinnitada tulirelvale või öösihikuga tulirelva või püssikotist välja võtta, kui püssiraua suue on kõrgemal, kui 2,5 m maapinnast; 2) lubatud on tulistada öösihikut kasutades, kui püssiraua suue on lasu sooritamise hetkel kõrgemal, kui 2,5 meetrit maapinnast.

Öösihik võib tulirelvale olla kinnitatud ka juhul, kui jahitulirelv on jahimaal viibides paigutatud püssikotti. Keskkonnaamet lubab öösihiku kasutamist samadel tingimustel nagu on lubatud metssigade küttimisel kunstliku valgusallika kasutamine. Kõrvaltingimuse seadmine tagab öösihiku sihipärase kasutamise, milleks on metssigade küttimine üksnes kõrgistmel/jahipukis olles (sarnaselt kunstliku valgusallika kasutamisega). Kõrvaltingimuse seadmine on vajalik ka öösihiku kasutamise üle parema kontrolli teostamiseks. Seega, kõrvaltingimuse seadmine suurendab tõenäosust, et öösihikut kasutatakse sihtotstarbeliselt kõrgistmelt/jahipukist metssigade, mitte teiste jahilukite küttimiseks. Samuti aitab tingimuste seadmine kaasa jahiohutuse tagamisele.

2.9 07.05.2024 kogunes loomataudide tõrje ekspertrühm. Ekspertrühma koosolekul nenditi, et öösihiku lubamine peaks eriti perioodil märtsist kuni oktoobrini metssea jahti hõlbustama, kuna muude jahiviiside (sh jahikoera kasutamine metsseajahil) on sel ajal piiratud. Öösihiku lubamine peaks parandama jahimeeste võimekust metssigu SAK-i piiramise eesmärgil küttida, eriti

³ Jahiseaduse muutmise seaduse (77 SE) seletuskiri on leitav aadressil: [http://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/3743115d-547b-4f4b-8393-a009bccb8a2f/Jahiseaduse%20muutmise%20seaduse%20eeln%C3%B5u%20\(77%20SE\)/](http://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/3743115d-547b-4f4b-8393-a009bccb8a2f/Jahiseaduse%20muutmise%20seaduse%20eeln%C3%B5u%20(77%20SE)/).

arvestades asjaolu, et osade jahipiirkondade võimekusel metssigade asustustiheduse langetamiseks esineb mitmeid takistusi. Näiteks ei ole kõikidel jahipiirkondadel võimalik talvisel jahiajal (oktoobrist-veebruari) kasutada jahikoeri, kuna vastava jahikogemuse ja väljaõppega jahikoerte arv on üsna piiratud. Koosolekul nenditi, et öösihiku kasutamist on mõistlik metssigade asustustiheduse langetamiseks lubada kogu Eesti territooriumil. Öösihiku kasutamisega seotud täpsemad piirangud peaks tulenevalt jahiseadusest kehtestama Keskkonnaamet⁴.

2.10 27.05.2024 ettepanekuga tegi Põllumajandus- ja Toiduamet Keskkonnaametile, võttes arvesse loomataudide tõrje ekspertrühma 07.05.2024 koosolekul esitatud seisukohti, järgmise ettepaneku: *Vastavalt jahiseaduse § 24 lõikele 7 lubada sigade Aafrika katku (SAK) tõkestamiseks kasutada terves Eesti riigis metssigade küttimiseks öösihikut ajavahemikul märts-oktoober samadel tingimustel nagu on korraldatud valgusallika kasutamise lubamine.*

Arvestades punktis 2.9 nimetatud jahikoerte kasutamise võimaluste piiratud, Keskkonnaagentuuri aruande „Ulukiasurkondade seisund ja küttimissoovitus 2024“⁵ hinnangut metssigade arvukuse tõusu ning soovitusliku küttimismahu suurenemise osas ja Põllumajandus- ja Toiduameti 27.05.2024 ettepanekus viidatud vajadust saavutada metssigade asustustiheduseks alla 3 isendi 1000 ha jahimaa kohta, lubatakse öösihiku kasutamist alates käskkirja jõustumisest (allkirjastamisest) 2026/2027. jahiaasta lõpuni ehk kuni 28.02.2027, mis võimaldab paremini hinnata ka öösihiku kasutamise tõhusust metssigade arvukuse reguleerimisel.

2.11 07.05.2024 loomataudide tõrje ekspertrühma arutelul jõuti arusaamisele, et loa andmisele peab järgnema ka metssigade küttimismahtude tõus ning öösihiku lubamise mõjukuse hinnangu annab Keskkonnaagentuur. Mõjukuse hindamiseks täiendavate andmete kogumiseks palub Keskkonnaamet öösihiku kasutamise märkida JAHISes metssigade küttimisandmete juurde lisainfona. Märke tegemine on vabatahtlik.

2.12 Jahiseaduse § 25 lg 3 p 3 on sätestatud, et maaomanik ei või oma kinnisasjal keelata jahipidamist uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks Keskkonnaameti peadirektori kehtestatud korra kohaselt. Kuna sigade Aafrika katku tõrjel eesmärgil on metssigu vaja kütida ruumiliselt kõikjal üle Eesti, siis võib jahipidamise keelamine kaasa tuua olukorra, kus teatud jahikeeluga aladel on metssigade kütmine takistatud, mis omakorda võib kaasa tuua haiguse leviku hoogustumise nendel aladel seoses metssigade koondumisega ja suurenenud asustustihedusega. Metssead tunnetavad üsna kiiresti ära piirkonnad kus jahti ei peeta ning koonduvad sinna. Selle olukorra ära hoidmiseks on lubatud metssigu kütida mh ka maaomanike jahikeeluga aladel, kus see katku leviku takistamise eesmärgil põhjendatav ja vältimatu on.

Õiguskantsler on edastanud Keskkonnaametile märgukirja⁶, mille kohaselt tuleb maaomanike õiguste tagamiseks kehtestada jahipidamise kord tauditõrje eesmärgil ka jahikeeluga kinnisasjadel. Kirjas on ära märgitud, et */Kui loomataudi tõkestamiseks on vaja ulukeid jahikeeluga maal jälitada, püüda, tabada või surmata, saab seda teha vaid Keskkonnaameti sätestatud korra kohaselt. Sellest korrast tuleb jahikeeluga maa omanikele ka teada anda. Korras määratakse kindlaks, mis ajavahemikul ja mida peab tegema jahikeeluga maadel uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks ja kes neid toiminguid teeb./*

Eeltoodud põhjustel ja maaomanike õiguste tagamise hõlbustamiseks kehtestab Keskkonnaamet käskkirjaga (p 1.5) maaomanike teavitamise korra JahiS § 25 lg 3 p 3 sätestatud juhtudel. Jahipidamise keeluga kinnistu puhul ja jahipidamiseks uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks Keskkonnaameti peadirektori kehtestatud korra kohaselt peab jahiloa omanik metsseajahi alustamisest eelnevalt, kuupäeva täpsusega (vähemalt 1 tööpäev enne jahi alustamist) teavitama

⁴ Koosoleku memo on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 28.05.2024 kirja 13-11/24/11479 lisana (lisa 1).

⁵ https://keskkonnaportaal.ee/sites/default/files/SEIREARUANNE_2024.pdf

⁶ Märgukiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 12.04.2024 kirjana 13-11/24/7715.

ohuolukordade vältimiseks suuliselt või kirjalikult kinnisasja omanikku. Ilma maaomaniku eelnevalt teavitamata ei tohi JahiS § 25 lg 3 p 3 sätestatud juhtudel jahipidamise keeluga kinnistutel jahti pidada. Teate kättetoimetamisel tuleb järgida haldusmenetluse seaduse (HMS) 7. jaos sätestatud teate kättetoimetamise korda. Äriühingule tuleb vastav teavitus saata äriregistrisse kantud e-posti aadressile, füüsiliste isikute puhul peab jahi pidaja veenduma, et isik on teate kätte saanud. Teates peab märkima ka plaanitava jahi aja vähemalt kuupäeva täpsusega.

2.13 Tulenevalt haldusmenetluse seaduse § 68 lg-st 2 otsustab haldusakti kehtetuks tunnistamise haldusorgan, kelle pädevuses oleks haldusakti andmine kehtetuks tunnistamise ajal. Jahiseaduse § 23 lg 4 p 5 kohaselt korraldab jahipidamist uluki kaudu leviva haiguse tõkestamiseks Keskkonnaamet ja seega on Keskkonnaameti pädevuses ka käskkirjade ja korralduste muutmine ja/või kehtetuks tunnistamine. Seoses sisulise uuendamise ja muutmise vajaduse ning käesoleva käskkirja kehtestamisega tunnistab Keskkonnaamet peadirektori 06.05.2023 käskkirja nr 1 1/23/60 „Metssigade kütamise korraldamine sigade Aafrika katku tõkestamiseks metssigade asurkonnas Eesti Vabariigi territooriumil“ ja 18.07.2024 käskkirja nr 1-1/24/131 „Metssigade kütamiseks öösihiku lubamine sigade Aafrika katku tõkestamiseks metssigade asurkonnas Eesti Vabariigi territooriumil“ kehtetuks.

2.14 Haldusmenetluse seaduse § 40 lg 3 p 6 alusel viiakse haldusmenetlus läbi menetlusosaliste arvamusi ja vastuväiteid ära kuulamata.

(allkirjastatud digitaalselt)

Rainer Vakra
peadirektor

Saata: Kliimaministeerium, Regionaalministeerium, Põllumajandus- ja Toiduamet, Keskkonnaagentuur, Eesti Jahimeeste Selts ejs@ejs.ee, Eesti Maaülikool arvo.viltrop@emu.ee

Margo Tannik
jahinduse peaspetsialist
looduskaitse korraldamise osakond